

Valfrihet

Författat av: Gabriel Stenström

Berett av: Regionjurist Sara Stenman, vårdinformatör Linda Atterling, förvaltningsövergripande chefläkare Helena Walfridsson/Rene Bangshøj, verksamhetschef Payam Ceghafi och utredare Gabriel Stenström

Beslutat av: Jonas Claesson

Innehållsförteckning

1	Inledning/syfte	1
2	Omfattning/tillämpningsområde	2
3	Ansvar	2
4	Giltighetstid.....	2
5	Valfrihet vid öppenvård.....	2
5.1	Vilka möjligheter till valfrihet har patienten?	2
5.2	Vilka begränsningar finns det i valfriheten för invånare inom Region Örebro län?	2
5.2.1	Neuromedicinska och kognitiva utredningar.....	3
5.2.2	Skolbarns besök till logoped	3
5.2.3	Könsdysforiutredning.....	3
5.3	Vilka patienter är Region Örebro läns verksamheter skyldiga att ta emot enligt reglerna om valfrihet?	3
6	Remiss till annan vårdgivare.....	3
7	Möjlighet till slutenvård i en annan region.....	3
8	Valfrihet vid hjälpmedelsförskrivning	4
9	Referenser.....	4
10	Nyckelord	4

1 Inledning/syfte

En patient kan med hjälp av den valfrihet som hälso- och sjukvårdslagen och patientlagen ger, välja vårdgivare som ska ge patienten den öppenvård som hen är i behov av. För fristående vårdgivare med regionavtal krävs dock att avtalet omfattar den vård som patienten är i behov av.

Dessutom ger Riksavtalet för utomlänsvård patienten möjlighet att i viss utsträckning välja var den vill få sin slutenvård och var den ska kunna få ett hjälpmedel förskrivet.

Detta dokument beskriver de rättigheter för patienten och skyldigheter för Region Örebro län som

valfriheten innebär, samt styr vilka skyldigheter som verksamheterna inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har med anledning av valfriheten.

Region Örebro läns regler för valfrihet följer det nationella regelverket.

Det är den enskilda specialistkliniken som avgör vilken vård som ska klassas som öppenvård och vilken vård som ska klassas som slutenvård.

2 Omfattning/tillämpningsområde

Dokumentet är giltigt för hela Hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

3 Ansvar

Hälso- och sjukvårdsdirektör Jonas Claesson

4 Giltighetstid

Dokumentet är giltigt i två år. Vårdslussen ansvarar för att dokumentet uppdateras vid behov.

5 Valfrihet vid öppenvård

5.1 Vilka möjligheter till valfrihet har patienten?

En patient har möjlighet att fritt välja utförare av all öppenvård inom alla specialitetsområden förutom nationellt högspecialiserad vård som inte omfattas av valfrihet i öppenvård. Patienten måste inte motivera sitt val eller vänta en viss tid.

Valfriheten gäller även för öppenvård hos privat vårdgivare som har avtal med någon region, om avtalet medger att utföraren tar emot utomlänspatienter. Vårdavtalet måste omfatta den typ av vård som patienten är i behov av. Vidare ska villkoren i avtalet gälla lika för patienter från den egna regionen som för utomlänspatienter.

Patienten får själv vända sig till den aktuella vårdgivaren för att söka vård. Region Örebro län har alltid betalningsansvar för den öppenvård som länsinvånarna får i andra regioner. Något särskilt godkännande krävs därför inte.

Valfrihet i öppenvård och betalningsskyldighet för hemregionen gäller under förutsättning att:

- remisskrav i patientens hemregion eller i den region som utför vården följs och
- eventuella avtalsvillkor med privata vårdgivare efterlevs.

5.2 Vilka begränsningar finns det i valfriheten för invånare inom Region Örebro län?

En region har inte rätt att hindra den valfrihet som föreskrivs i patientlagen. Hälso- och sjukvårdslagen ger dock regionerna möjlighet att begränsa valfriheten genom att med krav på remiss reglera vad som krävs för att få göra ett öppenvårdsbesök inom specialistvården.

Nedan anges de tre remisskrav som Region Örebro län har beslutat om. Om en länsinvånare söker valfrihetsvård i en annan region gäller dessutom de remisskrav som vårdregionen har beslutat om.

5.2.1 Neuromedicinska och kognitiva utredningar

Innan neuropsykiatriska och kognitiva utredningar som utgör en fristående vårdtjänst utförs, ska en bedömning av patienten göras inom specialistpsykiatri.

5.2.2 Skolbarns besök till logoped

För skolbarns besök hos logoped vid dyslexi krävs bedömning från elevhälsan och specialistläkare. Vid språkstörning krävs även psykologbedömning samt vid dyskalkyli även särskilt underlag.

5.2.3 Könsdysforiutredning

Remisskrav gäller för utredning av könsdysfori. Det innebär att en bedömning måste göras inom specialistpsykiatri innan en könsdysforiutredning inleds.

5.3 Vilka patienter är Region Örebro läns verksamheter skyldiga att ta emot enligt reglerna om valfrihet?

Region Örebro läns verksamheter är skyldig att ta emot de utomlänspatienter som vill använda sin möjlighet till valfrihet i öppenvård, om vården ges i enlighet med de remisskrav som anges i stycke 5.2 samt att de remisskrav som finns i patientens hemregion är uppfyllda. En sådan patient omfattas inte av regionens vårdgaranti. En medicinsk prioritering ska dock alltid göras.

Inom primärvården begränsas vårdcentralernas skyldighet av Krav- och kvalitetsboken till att enbart gälla akuta besök. För övriga besök krävs att patienten listar sig på vårdcentralen.

6 Remiss till annan vårdgivare

En läkare på primärvårdsnivån ska vid behov av specialistvård remittera en patient till ansvarig specialistklinik inom Region Örebro län. Om patienten vill ha remiss utanför Region Örebro län så kan läkaren skriva remissen dit patienten vill, om det är förenligt med remisskrav i Region Örebro län och vårdregionen. Vårdslussen kan ge läkaren stöd kring vilka remisskrav som finns.

När en patient önskar att använda sin valfrihet inom öppenvård har läkaren ingen skyldighet att utfärda en remiss, men en bedömning av vårdbehovet ska alltid göras.

7 Möjlighet till slutenvård i en annan region

Om en patient önskar att få slutenvård i en annan region och den regionen bedömer att patienten har ett vårdbehov bör Region Örebro län godkänna betalningsansvaret för vården om svaret på alla nedanstående frågor är ja:

- Är vården regionfinansierad för det vårdutbud som den aktuella behandlingen gäller?
- Möter behandlingen patientens behov?
- Använder vårdregionen samma indikationer för behandling/operation som Region Örebro län gör? Om behandlingen utförs med annan metod än den som finns i Region Örebro län: är metoden evidensbaserad eller etablerad enligt vetenskap och beprövad erfarenhet?
- Har Vårdslussen och berörd klinik samrått?

Ovanstående gäller inte vid högspecialiserad vård (som finns på ett fåtal platser i landet).

Beslut om betalningsförbindelse fattas av berörd klinik.

8 Valfrihet vid hjälpmedelsförskrivning

Rätten för en patient att välja var den vill göra ett öppenvårdsbesök gäller även om besöket kan leda till att ett hjälpmedel förskrivs. För att få ett hjälpmedel som inklusive tillbehör kostar över 10 000 kronor ska förskrivningen ske efter samråd mellan den region som utför besöket och patientens hemregion.

9 Referenser

Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 8 kap. 3§

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag_sfs-2017-30

Patientlagen (2014:821) 9 kap.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientlag-2014821_sfs-2014-821

Riksavtal för utomlänsvård (SKR) Slutenvård: 4.2, Hjälpmedel: 6

<https://skr.se/skr/halsasjukvard/ekonomiavgifter/utomlansvardriksavtal.943.html>

Sammanställning över remisskrav inom landets regioner (SKR):

<https://skr.se/skr/halsasjukvard/ekonomiavgifter/utomlansvardriksavtal/remissioppenvard.30838.html>

Beslut om remisskrav för neuropsykiatriska utredningar: Hälso- och sjukvårdsnämnden 23 oktober 2019 (19RS7512)

Krav- och kvalitetsbok Hälsoval Örebro Regionstyrelsen 23 november 2021 (21RS9640)

10 Nyckelord

Valfrihet